

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

9 Dubius de voto, iuramento, vel promissione, an tenearis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

quasi 89. art. 9. ad 1. obligare, siquidem dicit posse Episcopum tunc dispensare. Ergo à fortiori obligabit præceptum certum, cum dubium solum est alteri contrariari.

Secundo inferitur dubitantem, an fuerit elapsa 12. hora noctis, non posse carnare in illa dies sit ieiunij. Quia possidet ieiunij præceptum, dum non constat de probabili executione. Et contra verò, si crastina dies est, ieiunij dubitans, an 12. noctis, potest hodie carnem comedere, quia certo possidet libertatem, & solum sub dubio stat privatio illius. Quòd si diversa horologia sint, poteris cuilibet te accommodare, quia sequeris quasi opinionem probabilem, nisi forte aliquod sit communiter, vt errans reparatum. In iis conveniunt etiam munitur Doctores, Vega lib. 3. sum. casu 213. Thomas Sanchez lib. 2. de matr. disp. 41. n. 40. Salas 1. 2. r. 8. disp. vnic. sect. 25. num. 264. Ioan. Sanchez disp. 42. n. 3. & disp. 43. num. 5. Villalobos tract. 1. de conscient. disp. 21. num. 6. & 7.

7. Tertio inferitur dubitantem an expenderit 21. annum, ieiunio obligatum non esse. Quia ante dubium est in libertate non ieiunandi, qua libertate privati non debet ob præceptum dubium. At non poterit ad ordines, vel beneficia promoveri, dum dubius est, an habeat ætatem requisitam: quia toto tempore antecedenti dubium, obligatus erat non ascendere ad ordines, vel beneficia ante ætatem. Ergo non poterit illo præcepto deobligari, dum non probat ætatem, sic Thomas Sanchez supra n. 38. & Ioan. Sanchez n. 6. & 7.

Quarto inferitur quid dicendum sit, si dubites, an post 12. horam noctis comederis, an biberis, possides communicare? Et dubium esse potest non de actione comedendi, vel bibendi, sed de tempore, certa enim esse potest comestio, vel potus, at dubium, fueritne post 12. horam noctis: Secundo potest esse dubium de comestione, vel potu, non de tempore, vt cum quis ad laudandum se hora maucina adsumit aquam ad abluendum os, dubitat tamen, an aliquid deglutierit, in iis enim casibus accitit pugnare Ioan. Sanchez in select. disp. 42. n. 1. & præcipue n. 9. posse sic dubitantem ad Eucharistiam accedere, & Confessarios sic debere consulere. Adducit pro se Medina, in sum. in declaratione 3. præcipue Ecclesiast. § 42. non longe à princip. ubi ait: Ne sint fideles nimium scrupulosi, si abluendo os illis videatur aliquam guttam transgulisse, nisi enim manifestè cognoscatur fuisse transiectam in stomachum, non abstineant à communicatione. Lucium in sum. fol. 145. in el præcepto 4. de la Iglesia de comulgar, dicens: El que sta en duda, si tragó una gota de agua, y no leue clavo, puede comulgar. Fauter huic opinioni non leuiter Eman. Sa verbo Eucharistia, n. 28. dicit. Complutens. 609. quatenus dicit: Tractum aliquid contra voluntatem, vt parum aqua dum os abluatur, non impedit communionem. Probaturque potest hæc opinio primò, Homo habet ex se libertatem, & potestatem communicandi, Ergo ob dubium comestione privati non debet tali potestate. Secundo qui cenat carnes die Iouis, dubians, an sit hora 12. noctis, non aduertat præcepto ieiunij quia est dubium, an tunc vigeat tale præceptum, Ergo similiter talis cenæ non aduertat præcepto ieiunandi ad communionem, quia est dubium, an tunc vigeat tale præceptum. Et confirmatur, Si quis habet præceptum ieiunandi crastina die ieiunio naturali, sine vilo profus potus, & cibo, & hodie dubitans an sit hora 12. noctis, comedat, talis comestio ieiunium naturale non violat: quia non intelligitur pro tunc possidere præceptum, Ergo ex tali comestione non reddetur inhabilis ad communionem, quia in tantum reddi potest inhabilis, in quantum intelligitur ieiunium naturale soluisse: at per illam comestione non intelligitur ieiunium naturale soluisse, Ergo Tertio contra, et id dubium de valore matrimonij superuenit, & facta diligentis dubium vincit non potest, potest petere debitum, quia ante dubium fuit in possessione, quòd illa vxor esset propria, qua possessione ob superueniens dubium privati non debet, sed cui dubium superuenit, an comederit post 12. horam noctis, erat in possessione communicandi, Ergo non debet tali possessione ob dubium solitari.

Nihilominus probabilis existimo sic dubitantem non posse communicare ita docet Thomas Sanchez lib. 2. de matr. disp. 41. n. 40. Salas de conscient. sect. 25. n. 264. Villalobos tr. 1. de matr. disp. 41. n. 7. & Doctores communiter, Probo. Primò. Præceptum sumendi Eucharistiam ieiunij semper obligat, Ergo si cui n. accedit sumere Eucharistiam, dubitas, an sis ieiunus, dubitas an præcepto sumendi Eucharistiam ieiunij aduerteris, & cum nulla sit pro tua parte possessio præcepto antecedens, fit sane in casu dubij pro præcepto standum esse. Secundo, qui dubius est, an sit ieiunus, dubius est, an sit dignus. Ergo ne indigne manducet, probare debet se ieiunum esse. Tertio qualitas non præsumitur, nisi probetur vt optime docet Menochius consil. 35. n. 3. & consil. n. 21. Ergo non præsumitur ieiunus, nisi probet. Probare autem non potest qui dubius est, Ergo. Quarto vniuersalque probare debet fundamentum suæ intentionis, aliis succumbet. Lei qui dicit, ff. de probat. l. actor, quod asserat, C. od. l. qui accusare, C. de edend. & tradit Decius consil. 164. num. 1. Socin. junior consil. 12. n. 3. lib. 1. & aliis relatis Micael, de probat. verb. qualis, consil. 123. num. 3 & 4. At fundamentum exigentis communionem ab Ecclesia est esse ieiunus.

num à culpa in anima, & à cibo, & potu in corpore. Ergo dum non probat hoc fundamentum, immeritò exigit communionem. 10. Neque obstant superius allegata pro Ioan. Sanchez.

Ad primum dico neminem habere libertatem communicandi, nisi probata dignitate, sicut neque habet libertatem accipiendi beneficium Ecclesiasticum, aut ordines, nisi probata ætate, & legitimitate ad illi requisitis. Quare dum dubius est de ætate, aut legitimitate neque beneficium, neque ordines recipere potest, ita neque Eucharistiam, cum dubius est, an comederit.

Ad secundum respondeo cenam illam non contrariari præcepto ieiunij Ecclesiastici, aut naturalis per se, at contrariari communioni postea sequenda, non contrariari præcepto ieiunij, quia non constat tale præceptum esse, at contrariari sequenda communioni, quia communioni, & præcepto certo bene potest dubia comestio contrariari. Aliud enim est ius acquisitum tollere, aliud de nouo acquirere, ex vi enim præcepti ieiunij tollitur homini ius acquisitum comedendi, cum voluerit, quod ius tolli non potest, nisi præcepto certo & indubitato. At cum homo comestione intendit, beneficium intendit acquirere, Non ergo illi irrogatur iniuria, si non detur tale beneficium, dum non probat sufficientiam.

Ad tertium respondeo ob superueniens dubium non impediri coniugem petere debitum, quia habuit ius iustitiæ acquisitum ad petitionem. At nullus habet ius iustitiæ acquisitum, vt sibi sacramenta donentur, nisi prius probet se nullum impedimentum habere. Ergo. Adde est cuilibet licitum sit matrimonio copulari, non tamen licitum illi est, si dubius sit habere impedimentum, quia numquam habuit ius in matrimonio copulandi, nisi probando impedimentum non esse: ita similiter, est cuilibet ius habere Eucharistiam sumendi, non tamen illud habet, quin prius probet se dignum esse. Aduerto tamen horam 12. noctis completi, cum primus pulvis sonat, quia tunc iudicatur horam completam esse, & quia non potest vno pulsu indicari, ideo multiplicentur. Quare si quis post primum pulsum biberit, siue dubio communicare non potest: ita Thomas Sanchez illa disp. 41. num. 40. Villalobos diff. 21. Salas num. 264. Ioan. Sanchez disp. 42. n. 19. Garcia de benef. 1. tom. 5. cap. 1. à num. 524.

Quinto inferitur, quid dicendum de habente beneficium tenet, & ob id dubitante an obligatus sit recitare? Salas 1. 2. tract. 8. disp. vnic. sect. 17. n. 154 sine affirmat non teneri, quia est dubium iuris, & præcipue ex suo sæpè recepto principio. Præceptum, inquam, onerosum, & molestum implendum ex obligatione non esse in casu dubij. Mihi quidem probabilis videtur dicendum in tali dubio obligationem esse recitandi, tener expresse Vasquez 1. 2. disp. 65. cap. 3. num. 11. Ratio est, quia est certum te habere beneficium, ac proinde obligationem officij illius generam. Dubium autem est an ab hac obligatione obparuitatem fructuum excuseris, quando autem obligatio est certa, & excusatio dubia, teneris obedire. Adde in foro externo te fore condemnandum, si dubia esset excusatio, quæ pro Ecclesia est certa lex, à cuius obligatione vt excusari posses, debebas excusationem probare, quod constat ex doctrina tradita à Couarr. lib. 2. var. cap. 12. n. 12. Thraquell. de retract. lignag. §. 1. Gloss. 9. n. 2. v. vers. quibus adde. Couarr. reg. 8. cancell. Gloss. 8. n. 72. Eucard. in suis topicis loco ob exceptione ad regulam, n. 12. vbi omnes probant, cum de lege constat, & ab illa vis te eximere, probandam tibi esse causam excusationis, alioqui pro lege iudicandum est.

PUNCTUM IX.

Dubius de voto, iuramento, vel promissione, an tenearis.

- 1 Affirmant plures, & qua ratione probent.
2 Probabilis est se esse excusatum.
3 Satisfit fundamentis oppositis.

Affirmant plures, grauesque Doctores, Azor, tom. 1. instit. moral. lib. 2. cap. 16. q. 10. & lib. 1. cap. 15. q. 2. Valq. 1. 2. q. 19. art. 6. disp. 65. cap. 3. sine, Anton. Perez certam. 10. Scholast. dub. 2. n. 132. Cordub. sum. q. 147. Saytus in clauis regia lib. 1. c. 13. n. 6. Salas, quoties votum, vel iuramentum non est de re nimis incommoda, & molesta, 1. 2. tract. 8. disp. vnic. sect. 17. n. 162. & sect. 21. n. 452. & 253. Mouentur, quia extra materiam iustitiæ eligi debet tuior pars, cum extra illam non derit possessio. Secundo, est in dubio iuris non sit necessarium pariter tutiorem eligere, at in dubio facti necessarii diligenda est, præcipue in foro conscientie, vt tenent Ioan. Andæ. Cardia. Anan. & Socin. cap. ad audientiam, de homicid. num. 46. Panor. mit. ibi num. 1. Felin. n. 17. idè què in dubio homicidij facti cenetur quis irregularis, sed dubium, an votum emiseris, est dubium facti, vt de te constat. Ergo.

Nihilominus probabilis multo est dubitantem, an votum, vel iuramentum, aliãve promissionem emiserit, illis non tenentur.

DE RE CASIRO PALATINO

teneri, si facta diligentia vincit dubium non potest, ita Soto lib. 7. de iustit. quest. 3. art. 2. Gratius decif. lib. 2. cap. 31. in fine. Henriquez lib. 11. de matrimon. cap. 1. num. 5. & lib. 8. de Eucharist. cap. 45. num. 3. in comment. litt. P. Man. tom. 1. sum. cap. 9. n. 5. Saá edit. Complut. & Rem. verb. dubium, n. 1. Reginald. in pract. 1. 2. lib. 18. n. 176. Villalob. tract. de conf. diff. 2. 1. Thom. Sanch. alii allegatis lib. 1. de matrim. disp. 9. n. 11. & lib. 2. disp. 41. n. 32. & in Decal. cap. 10. n. 36. & lib. 4. cap. 1. n. 16. Ioan. Sanch. alii allegatis disp. 43. n. 1. Kebell. de iust. p. 2. lib. 1. q. 2. n. 15. §. qua etiam ratione. Suar. §. som. in 3. p. disp. 40. sect. 5. n. 15. latius tom. 2. de relig. lib. 4. de voto, cap. 5. n. 7. Salas supra, quoties votum est de re molesta, & onerosa, vt fere semper contingit, fauetque Glossa in cap. ex parte de censibus.

Ratio est, quia videtur iniquum cogi promittentem ad certam solutionem, quin probetur promissor extitisse. Quare in foro externo, & iudiciali nemo promissis cogitur stare dum de promissione non constat: si enim aliquid volenti nubere, obicitis vouisse castitatem, dum non probas votum, non cogitur à matrimonio desistere. Ergo neque in foro conscientie cogendus est votum seruare, si in illo foro conscientie non constat. Item vbi tractatur de obligatione contrahenda, facienda est stricta interpretatio, ex l. quidquid adstringendi, ff. de verb. obligat. & cap. 1. de iureiur. in 6. fauetque reg. 11. de reg. iur. in 6. Vbi partium sunt iura obscura, reo fauendum est, potius quam auctori. Cum ergo vouens, & promittens reus sit, illi in casu dubij fauendum est.

Hæc ratio probat te non esse obligatum, etiam si propendeas magis te vouisse, dummodo semper maneas dubius, sic uterque Sanchez supra. At si probabile tibi sit vouisse, & de contrario solum sit formido, neque vales assensum præstare, tenetis promissione, quia iam est moraliter certum, te debito rem esse. Si autem pro utraque parte probabiles rationes habeas, poteris sequi, quam malueris, vt de se constat, sic Thom. Sanch. de sponsal. disp. 9. n. 11. fine. Suarez lib. 4. de voto cap. 5. n. 5. Ioan. Sanchez disp. 43. n. 2.

Ad primam oppositam sententiam respondet optimè Suarez supra num. 8. & seqq. illam regulam. In dubiis melior est conditio possidentis, non solum in materia iustitie, sed cuiuscunque virtutis habere locum. Tum quia iura ex quibus desumitur, sine vlla restrictione loquuntur, & constat ex reg. in parte 65. de reg. iur. in 6. Tum etiam, quia quilibet habet ius latè sumptum circa suas proprias actiones, vt possit illas liberè, & sine obligatione exercere. Ergo dum non probatur, illas debere, pro libertate stat. presumptio.

Ad secundam, neque in dubio iuris, neque in dubio facti, si dubium speculatiuum sit, obligationem esse semper sequendi partem tutiorem, sed id esse conuenientius. In materia autem irregularetatis, homicidij ob specialem reuerentiam rerum sacratarum pars tutior sequenda est, vt diximus.

PUNCTUM X.

An tenearis promissione, voto, vel iuramento, si dubites adfuisse animum promittendi, vel vouendi.

- 1 Oriari potest dubium ex verbis, & ex intentione.
- 2 Si dubium oriatur ex verbis, non tenetur.
- 3 Si oriatur ex intentione, proponitur ratio difficultatis.
- 4 Resoluitur te esse obligatum.
- 5 Apponitur quadam limitatio de iuramento metu extorto. Sed non approbatur.
- 6 Si dubites, an cum ambiguitate illo in casu iuraueris, non tenetur.

Potest hoc dubium oriri ex duplici capite. Primò ex eo quòd verba prolata ambiguum sensum habeant, cum aliquando accipiantur in sensu verè promissorio, & aliquando non: aliquando denotant promissionem veram, aliquando propositum: aliquando denotant iuramentum, aliquando simplicem assertionem, vt si dicas: Per fidem, vel conscientiam meam hoc faciam. Secundo oriri potest dubium ex intentione, an scilicet habueris intentionem promittendi, vel solum simulandi.

Et in primo casu affirmito perseuerante dubio te voto, iuramento, aut promissione non teneri. Quia tunc dubium est, an sit votum: in quo casu fauendum esse libertati diximus, & meo iudicio, de iuramento decifum est in cap. clericus, de iur. iurando, vbi clericus qui iurauit seruare statuta sue Ecclesie, pœnitenti iuramento, aliud denuo statutum factum est, promissisque per idem iuramentum factum, se seruaturum nouum illud statutum, Et respondet Pontifex. Licet transgredi non debuisset, quod promissit, non tenetur ad illius obseruantiam ex debito præstiti iuramenti, cum tamen dubium esset, an iuramentum antiquum ad præsentem materiam extendere & ita docet Suar. tom. 2. de relig. lib. 2. de iuram. cap. 33. num. 3. & lib. 4. de voto cap. 6. num. 2.

De secundo casu, quando verba probata non patiuntur dubiam significationem, sed certam, & dubitatur, an habueris intentionem iurandi, promittendi, & vouendi, vel potius simulandi; vt dubitas, an foueris promissionem, votum, vel iuramentum obligare; alicui possit videri in tui fauorem faciendam esse interpretationem. Quia possides tuam libertatem, dum non constat ligatum fuisse; ac tunc dubius sis de intentione promissionis, non tibi constat ligatum esse, quia non constat de voto, iuramento aut promissione, quæ ad eorum constitutionem, & essentiam requiritur intentionem. Et confirmo. Dubius an sit imposta lex, vel an factum fuerit votum, lege, & voto non tenetur, sed qui dubitat de intentione, dubitat de voto, promissione, & iuramento, cum sine intentione non sint. Ergo non tenetur.

Nihilominus in hoc dubio tenendum est pro certo te obligatum esse promissione, voto, & iuramento. Primò, quia delictum præsumi non debet nisi probetur, ex cap. abfit, 11. quest. 3. ibi, abfit et quidquam finitum de his arbitrium qui Apostolico gradu succedentes. Christi corpus sacro ore confitentur; & tradit Vlpian. in l. merito, ff. pro socio, & ibi Doctores, & abundè confirmat Menochius consil. 99. n. 12. consil. 82. num. 105. & con. 10. n. 54. Alciat. in tract. de presumpt. regul. 3. presump. n. 1. Mascard. de probat. verb. delictum, conclus. 496. n. 1. Si autem in tali dubio animus adfuisse præsumatur, iam delictum præsumitur. Ergo non est præsumendum adfuisse. Secundo verba signa sunt intentionis, dum contrarium non probatur; nemo enim dicere præsumitur, quod non sentit, l. Labeo 7. ff. de suppellect. legat. quo loci Cellus ex Tuberonis sententia dixit nomina esse, vt demonstrant voluntatem dicentis, & quemquam non dicere, quod non sentit; & tradit Bald. in cap. mandatum, de prescript. in princ. & in rubr. de testib. & in l. voluntas, C. de fideicommiss. & multis allegatis Menochius de presump. lib. 6. presump. 35. à n. 2. & lib. 3. presump. 1. à n. 37. Tiraque. l. si unquam, verb. libertas, n. 17. & seqq. Ergo dum non probas defuisse intentionem præsumendum, in est verbum te habere. Tertio probato facto præsumuntur adfuisse omnia requisita ad illud, vt docet Thomas Sanchez lib. 2. de sponsal. disp. 9. num. 13. ex Panormit. in cap. 1. de his, que vi, num. 9. & ex cap. in presencia de probat. vbi probata professione, præsumitur profitemens habuisse legitimam ætatem, & neganti incumbit onus probandi. Ergo cum constet de promissione, voto, & iuramento, præsumi debet animus requisitus adfuisse; & ita tenet Suarez loquens de iuramento, lib. 1. cap. 33. n. 4. & lib. 4. de voto, cap. 6. num. 4. Thomas Sanchez lib. 1. de sponsal. disp. 9. num. 13. Nauar. lib. 3. consil. tit. 34. de voto, consil. 4. in fine. Corduba sum. q. 147. Syluest. iuramentum 4. q. 7.

Supradictam doctrinam limitant Panormitanus in cap. se verò, de iureiur. in fine, & Angel. verb. iuramentum 5. n. 10. Syluest. iuramentum 4. quest. 7. dicto 4. Scraphin. de priuileg. iurament. priuileg. 110. n. 16. vt non intelligatur de iuramento iure extorto. De hoc enim dicunt, in casu dubio non præsumi iuramentum habuisse intentionem iurandi, aut se obligandi. Quia cum habeat sufficientem causam dissimulandi intentionem ob violentiam sibi factam, potest ius præsumere talem simulationem adfuisse.

Limitatio mihi non probatur, quia præsumere simulationem in iurante, est præsumere delictum, cuius præsumptio vitanda semper est, præcipue cum non cedat in fauorem promittentis, cui magis faues affirmando esse obligatum promissione, quam esse delinquentem ex simulatione. Et ita tenet Felin. cap. si verò de iureiur. in fine. Alex. ibid. num. 42. Imola in cap. ad audientiam, de his, que vi, num. 5. Couart. 2. part. c. 3. §. 3. num. 3. fine. Gutier. de iuram. 1. p. cap. 57. num. 20. Suarez lib. 1. de iuram. cap. 13. num. 6. Thomas Sanchez lib. 1. de sponsal. disp. 9. num. 13.

Aduertit tamen, & bene Suarez n. 6. circa finem, si dubius sis, an cum ambiguitate verborum, vel restrictione mentis iuraueris, te non teneat iuramento, quia tunc dubius es de iuramento. Neque in tali casu præsumitur te delictum commisisse, cum habeas sufficientem causam æquiuocatione vtendi. Vt autem tale dubium cum fundamento habere possis, debes prius nosse illos occultandi modos, alias quomodo confugere posses ad restrictionem, si restrictionem apponere ignorabas.

PUNCTUM XI.

An tenearis promissione, voto, vel iuramento, si dubites adfuisse deliberationem.

- 1 Ex quibus causis desisse possit deliberatio.
- 2 Ex impedimento atatis non desumitur efficax argumentum ad annullandam promissionem.
- 3 Dubius, an expleueris septennium existimat Thom. Sanchez te debere reputare expleuisse.
- 4 Probabilitate non caret oppositum.
- 5 De dubio orto ex somno, ebrietate, vel phrenesi.
- 6 Quid sentiant Thomas Sanchez.